

Mgr. Jiří Sliacky je absolventem Učitelství tělesné výchovy pro základní a střední školy Fakulty sportovních studií Masarykovy univerzity.

jsliacky@mail.muni.cz

nebo podobné prvky, jaké navrhujeme v rámci alterace, má zařazený v některé z následujících vyučovacích hodin a žákyně tak o ně nebudou ochuzeny. Současně je zřejmé, že navrhovaná alterace je časově náročnější na realizaci a ochotu žákyň spolupracovat a žákyně by navíc měly méně času na samotné procvičování driblinku.

Nepochybně pozitivním přínosem je komplexnější přístup k dovednosti. Žákyně se dozvídají, jakým způsobem mají dovednost provádět a mohou si ji zkoušet. Zároveň si ale tuto dovednost spojují s tím, proč je potřeba provádět ji právě takto (viz využití stylu s řízeným objevením) a také zjišťují, zda ji provádějí správně (viz využití recipročního stylu). Z výukové situace, jež byla klasifikována jako nerozvinutá, se tak stává situace podnětná.

Závěr

Vybranou výukovou situaci jsme z pohledu kvalitativního hodnocení a na základě výše uvedených skutečností označili jako situaci nerozvinutou. V rámci navrhované alterace jsme se potom pokusili některé skutečnosti upravit zařazením dalších dvou výukových cílů. Navrhli jsme využití dvou nových didaktických řídicích stylů, jejichž pomocí bychom žákyně během nácviku dané dovednosti vedly k odvozování vlastních závěrů, k analýze učebního obsahu, ke kritériálnímu hodnocení atd. Výuková situace by se tak posunula na úroveň situace rozvíjející, kterou bychom obecně mohli charakterizovat jako situaci vedoucí k přemýšlení o probíraném učivu, jeho analýze, hodnocení a k poučení se z chyb (Janík et al., 2011, s. 109, 112).

Teorie spektra didaktických řídicích stylů nestojí na převratných didakticko-metodických

postupech. To zásadní na ní je, že právě běžné, známé postupy výstižně pojmenovává, určuje jejich možnosti a zařazuje je do přehledného systému, s jehož pomocí dokáže učitel tělesné výchovy vést své žáky od prvních nejistých krůčků až po sebevědomé a samostatné jednání. A jak snad dokazuje i alterace vybrané výukové situace, není žádný důvod, proč bychom se měli širšího využívání spektra didaktických řídicích stylů bát.

Literatura

Dobry, L. (2007). Změna činnosti učitele je hlavní podmínkou úspěchu naší školské reformy. *Tělesná výchova a sport mládeže: odborný časopis pro učitele, trenéry a cvičitele*, 73(3), 8–15.

Janík, T., et al. (2011). *Kurikulární reforma na gymnáziích: od virtuálních hospitací k videostudiím*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, divize VÚP. Dostupné z <http://www.ped.muni.cz/weduresearch/texty/plne/KvalitniSkola4.pdf>

Mosston, M., & Ashworth, S. (2008). *Teaching Physical Education: First Online Edition*. Dostupné z <http://www.spectrumofteachingstyles.org/ebook>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (2007). Praha: Výzkumný ústav pedagogický. Dostupné z http://www.msmt.cz/file/21592_1_1/

Kristýna Hrubanová

Jak to opravdu bylo s vlkem

V článku představujeme lekci, která využívá známou pohádku O třech prasátkách v konfrontaci s méně známou verzí stejného příběhu, nazvanou Opravdový příběh o třech prasátkách. Její autor, Jon Scieszka, se na příběh podíval z jiné perspektivy, čímž nám nabídl překvapivý, a navíc vtipný pohled na to, jak celou událost viděl a prožíval vlk, jehož hlas v klasické verzi příběhu není slyšet.¹ Snahou tohoto příspěvku je proto představit učitelům, jaké jsou možnosti jejího využití ve škole.²

K čemu slouží známý příběh naruby

Netradiční pohled na známý příběh nabízí mnoho příležitostí k učení. Umožňuje rozvíjet u žáků dovednosti kritického myšlení, vyhodnocování různých hledisek a úhlů pohledu a rozpoznávání svých vlastních předpokladů. Při práci s různými verzemi příběhu o prasátkách a vlkovi se žáci učí vžívat se do pohledu či situace jiných lidí (v tomto případě vlka), odlišovat fakta od názorů a hodnocení a hledat důkazy pro svá vlastní tvrzení. Právě v tom lze spatřovat hlavní přínos práce s příběhem. Nabízí totiž jednoduchý nástroj k budování dovedností a kompetencí, jako jsou vcítění se do jiných lidí a respekt k druhým, a to již u žáků na prvním stupni základní školy.

Lekce původně vznikla pro učitele zapojené do projektu *Rozšiřování participativní výuky globálních témat na 1. stupni ZŠ metodou Storylines*³ organizace NaZemi. Storylines, tedy způsob výuky příběhem, umožňuje vtažení žáků do příběhu, který se stává osou výuky po dobu dvou až tří měsíců. Tento způsob integrující tematickou výuku s dramatickými prvky umožňuje prozkoumávat komplexní témata v bezpečném prostředí fiktivního příběhu. Třída vytváří komunitu, před kterou učitel staví problémy a důležité otázky. Žáci v rolích (i mimo ně) problémy zkoumají a hledají řešení. Příběh je inspirací pro širokou škálu aktivit a prostřednictvím bádání, diskuze, kritického zkoumání informací či psaní umožňuje také propojování předmětů. Příkladem je i předkládaná lekce Opravdový příběh o třech prasátkách, jež je však dobře využitelná i samostatně, mimo kontext projektu.

Opravdový příběh o třech prasátkách

Část 1: Pohádka, kterou dobře znáte

Řekněte žákům: *Dnes si budeme vyprávět pohádku, kterou všichni znáte. Zkuste uhodnout z obrázků, o jakou pohádku jde. Ukažte nejprve obrázek vlka a nechte žáky hádat. Postupně ukazujte další obrázky, dokud žáci neuhodnou. Pokud uhodnou dříve, než ukážete všechny obrázky, zeptejte se, jaké další by mohly na zbývajících kartách být. Pokud žáci pohádku znají*

1 V anglickém originále kniha vyšla pod titulem *The True Story of the Three Little Pigs* v roce 1989 a v anglicky mluvících zemích je často využívána pro vzdělávací účely.

2 Předkládaná lekce je inspirována příručkou pro pedagogy a rodiče *A Teachers' Guide to The True Story of the Three Little Pigs* by A. Wolf as told to Jon Scieszka, kterou vydalo The Critical Thinking Consortium v Kanadě.

3 Projekt *Rozšiřování participativní výuky globálních témat na 1. stupni ZŠ metodou Storylines* byl podpořen z prostředků České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

Vzdělávací oblast	Jazyk a jazyková komunikace Člověk a jeho svět Osobnostní a sociální výchova
Cílová skupina	Žáci 1. až 4. ročníku základní školy
Časový rozsah	2 až 3 vyučovací hodiny
Cíle lekce	Žáci se vžijí do situace z pohledu vlka. Žáci formulují svůj názor na to, jaký vlk je, a pojmenují, na základě čeho tak usuzují. Žáci najdou důkazy pro svá tvrzení a na jejich základě se rozhodují, zda vlkovi věří, nebo ne; rozlišují mezi fakty, názory a hodnocením. Žáci porovnají a vyhodnocují různé úhly pohledu na jeden příběh. Žáci aplikují zkušenost z příběhu s vlkem na reálné situace z jejich života.
Poznámka	Pro realizaci lekce je potřeba, aby žáci znali klasickou verzi pohádky O třech prasátkách.
Pomůcky	Tradiční verze pohádky O třech prasátkách Obrázky vlka, prasátka, kopy slámy, hromádky klacků, hromady cihel Text pohádky Opravdový příběh o třech prasátkách

dobře, zkuste si ji společně převyprávět (např. tak, že každý žák řekne jednu větu). V opačném případě pohádku vyprávějte sami a snažte se žáky do vyprávění zapojit (např. opakováním některých vět nebo pohybů).

Po skončení vyprávění ukažte znovu obrázek vlka a zeptejte se: *Co si o vlkovi myslíte? Jak byste ho popsali?* Při každé odpovědi se žáků doptávejte, na základě čeho tak usuzují (např. *Jak to víte? Proč si myslíte, že není hodný?*).

Vysvětlete žákům pojem *důkaz* jakožto informaci, která nám pomáhá rozhodnout se, čemu máme věřit. Například to, že je někdo hodný nebo milý, můžeme poznat tak, že pomůže ostatním nebo že o nich pěkně mluví. Společně se třídou poté hledejte důkazy pro každou vlastnost vlka, kterou děti zmínily (např. důkaz toho, že

je vlk hodný) a sesbírejte další informace o jeho vlastnostech na základě důkazů z příběhu.

Část 2: Opravdový příběh o třech prasátkách

Zeptejte se dětí, kdo v pohádce O třech prasátkách příběh vypráví. Poté dětem řekněte, že nyní se podíváme na jinou verzi této pohádky. Vyprávějte nebo společně přečtete první odstavce. Děti mají za úkol zodpovědět, kdo příběh vypráví tentokrát. Poté vyprávějte nebo společně čtete další části příběhu a vždy po odstavcích prodiskutujte dané otázky. Je důležité, aby se děti s příběhem seznamovaly po částech a mohly jej v průběhu reflektovat a předvídat, co se stane dál.

Text pohádky Opravdový příběh o třech prasátkách

Každý zná pohádku O třech prasátkách. Nebo si aspoň myslí, že ji zná. Ale prozradím vám tajemství. Nikdo neví, jak to bylo doopravdy, protože nikdo nikdy neslyšel moji verzi příběhu.

Kdo myslíte, že příběh vypráví?

Jmenuji se Alexandr T. Vlk. Můžete mi říkat Sašo. Nevím, jak celý ten příběh o zlém vlkovi vznikl, ale prostě není pravdivý. Možná je to naší stravou. Hele, ale přece nemůžu za to, že vlci jí malá roztomilá zvířátka jako králíky, ovce a prasátka. Jsme prostě takoví! Zkrátka jak říkám, všechno to, co jste slyšeli o zlém vlkovi, je lež. Ten opravdový příběh je o rýmě a hrnku cukru.

Jak si myslíte, že se příběh odehrál podle vlka? O čem bude ten „opravdový“ příběh?

Jednoho dne jsem se rozhodl upéct narozeninový dort pro moji babičku. Měl jsem hroznou rýmu a pořád jsem pšikal. Hepčí! No, a navíc mi došel cukr. A tak jsem se rozhodl o trochu cukru poprosit souseda, který bydlel hned ve vedlejším domě. No, a v tomhle domě bydlelo prasátko. A popravdě, to prasátko asi nebylo moc chytré. Postavilo si dům ze slámy. Chápete to? Prostě, kdo se zdravým rozumem by si postavil dům ze slámy? No, takže jakmile jsem zaklepal na dveře, hned se rozsypaly. Protože jsem nechtěl jen tak vejít do domu někoho cizího, zavolał jsem: „Prasátko, prasátko, jsi doma?“ Žádná odpověď. No a zrovna když jsem se chtěl otočit a jít domů s nepořízenou, začalo mě šimrat v nose a hrozně se mi chtělo pšiknout. Za chvíli už jsem to nevydržel a oobroovitánsky jsem pšiknul. A víte, co se stalo? Ten domeček ze slámy se celý sesypal. A přesně uprostřed hromady slámy leželo prasátko,

úplně mrtvé. Bylo totiž celou dobu doma. Připadalo mi škoda nechat takovou dobrou večeři jen tak ležet na hromadě slámy. Takže jsem ho snědl. Představte si to tak, jako by tam ležela voňavá klobáska. Hned jsem se cítil o trochu líp. Ale pořád jsem neměl ten hrnek cukru na dort.

Co si myslíte o vlkovi teď? Co myslíte, že bude vlk dělat dál?

Takže jsem šel o dům dál. V tomto domě bydlel bratr toho prvního prasátka. Byl asi o trochu chytřejší než jeho bráška, ale zase ne moc. Postavil si totiž dům z klacků. Zazvonil jsem na zvonek. Zase žádná odpověď. Takže jsem zavolał: „Pane Prasátko, pane Prasátko, jste doma?“ V ten moment se z domu ozval křik: „Vlku, běž pryč! Nechci, abys chodil dovnitř. Zrovna se holím.“ V tu chvíli jsem opět ucítil šimrání v nose. Chtěl jsem si zakrýt ústa, ale už jsem to nestihl a oobroovitánsky pšiknul. Nebudete tomu věřit, ale dům tohoto prasátka se sypal stejně jako dům jeho bratra. Když jsem se rozkoukal v oblacích prachu, uviděl jsem druhé prasátko, úplně mrtvé. No, určitě víte, že když necháte jídlo jen tak ležet, rychle se zkazí. Takže jsem udělal, co jsem považoval za správné: znovu jsem povečeřel. Bylo to jako přídavek. Už jsem začínal být hrozně nacpaný, ale moje rýma se trochu zlepšila. Nicméně jsem pořád neměl ten hrnek cukru na dort.

Co si myslíte, že se bude dít dál?

Takže jsem šel zase o dům dál. No a tady bydlel bratr toho prvního a druhého prasátka. Musel to být největší koumák z celé rodiny. Postavil si totiž dům z cihel. Zaklepal jsem. Žádná odpověď. Zavolał jsem: „Pane Prasátko, pane Prasátko, jste doma?“ No, a víte, jak mi ten sprostý čuník odpověděl? „Zmiz, vlku! Už mě

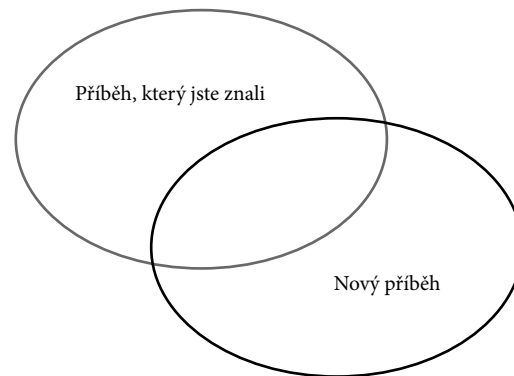
neotravuj!“ No a teď mi řekněte, kdo je tady zlý! Určitě měl doma celý pytel cukru. A nechtěl mi dát ani hrneček na dort pro babičku.

Už jsem se chtěl otočit a jít domů vyrobit místo dortu nějaké pěkné přáníčko, když mě zase začalo šimrat v nose. A znovu jsem oobroovitánsky pšiknul. No a v tu chvíli prasátko zakřičelo: „Tvoje babička se může jít vycpat!“ Řeknu vám, já jsem obvykle docela klidás. Ale když někdo takhle mluví o mojí babičce, tak to se

neznám. Pak už si pamatuji jen to, že když přijela policie, snažil jsem se vyrazit dveře od domu tohoto třetího prasátka. A celou dobu jsem pšikal a pšikal a dělal docela vyrvál.

No a zbytek příběhu už znáte. Přišlo se na ta první dvě prasátka, která jsem snědl k večeři. A samozřejmě nikdo nevěřil tomu, že jsem měl rýmu a šel jsem si půjčit hrnek cukru. Takže si vymysleli úplně jiný příběh a udělali ze mě zlého vlka. A to mi zůstalo dodneška.

Po zaznění celého příběhu mají žáci za úkol oba příběhy porovnat – v čem jsou stejné a v čem se naopak liší. Rozdělte děti do dvojic a nechte je několik minut o podobnostech a odlišnostech diskutovat. Poté společně sesbírejte odpovědi celé třídy a zaznamenejte je na tabuli pomocí tzv. Vennových diagramů (viz obr. 1). Do průniku napište, co je pro oba příběhy společné, do kružnic, v čem se příběhy liší. Ptejte se žáků: *Proč si myslíte, že se příběhy liší?* Vysvětlete (pokud to žáci nezminí sami), že díky druhému příběhu jsme se mohli na celou věc podívat z jiné strany – z pohledu někoho jiného.

Obrázek 1. Vennovy diagramy.

Tabulka 1. Hledání důkazů pro a proti.

Vlk řekl nebo udělal ...	Věřím mu, protože ...	Nevěřím mu, protože ...
	(důkazy, které podporují vlkovu verzi příběhu)	(důkazy, které odporují vlkově verzi)

Mgr. Kristýna Hrubanová vystudovala učitelství anglického jazyka a občanské výchovy pro 2. stupeň na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Dlouhodobě se věnuje koordinování projektů s cílem zvýšit povědomí o rozvojových tématech a posílit pozici globálního rozvojového vzdělávání v České Republice.

kristyna.hrubanova@nazemi.cz

Zeptejte se žáků: *Myslíte si, že vlk v druhém příběhu říká pravdu?* Vysvětlete, že nyní se společně pokusíte najít důkazy pro vaše tvrzení (stejně jako jsme se v úvodu pokoušeli najít důkazy o tom, jaký vlk je). Žáci teď budou pracovat jako „detektivové“ a budou v příběhu hledat důkazy, podle kterých rozhodnou, zda vlk říká, nebo neříká pravdu. Úkolem třídy je doplnit informace do tabulky (viz tabulka 1). To mohou dělat buď ve dvojicích, nebo tabulku můžete vyplňovat dohromady s celou třídou.

Přečtete společně s žáky příběh znovu a během čtení hledejte důkazy pro to, zda vlk říká nebo neříká pravdu, a zaznamenávejte je do tabulky. Poté věnujte čas tomu, aby se žáci mohli samostatně rozhodnout, zda vlkovi věří, nebo ne. Diskuze může proběhnout s celou třídou nebo ve skupinách, každý žák by ale na konci měl mít možnost rozhodnout se sám za sebe.

Část 3: Reflexe

Nyní se vraťte zpět k tomu, jak žáci popisovali vlka v první části aktivity a ptejte se: *Jaký je vlk? Myslíte si o něm totéž jako na začátku? Změnil se váš názor na něj? Jak? Proč jste názor změnili? Co vás k tomu vedlo?*

Zeptejte se žáků: *Vzpomenete si na situaci, kdy jste se na někoho rozlobili bez toho, abyste rozuměli situaci tohoto člověka? Sesbírejte příklady ze života třídy, jako např.: někdo někomu vzal hračku, někdo někomu řekl něco nepěkného atd. Snažte se přijít na situace, které se dětem opravdu staly v rámci školní výuky, družiny,*

výletů apod. S žáky poté prodiskutujte, jak asi věc mohl vidět ten druhý člověk a jak by danou situaci změnilo, kdybyste jeho pohledu rozuměli. Zeptejte se žáků, jak můžeme zjistit pohled někoho jiného (např. snažit se do něj vžít, zeptat se). Na závěr můžete použít příklad některé situace, kterou žáci zmínili, společně pojmenovat různé pohledy na věc a poté situaci přehrát pomocí hraní rolí tak, aby pomohla více odkrýt pohledy obou stran.

Literatura

Abbott, M. (2008). *A Teachers' Guide to The True Story of the Three Little Pigs by A. Wolf as told to Jon Scieszka*. Vancouver: The Critical Thinking Consortium. Dostupné z <http://tc2.ca/pdf/3Pigs.pdf>.
Scieszka, J. (1996). *The True Story of the Three Little Pigs*. Puffin books.

Audio nahrávka příběhu v angličtině:
www.youtube.com/watch?v=zn_LjA-pg2Y

Více informací o projektu Global Storylines:
www.nazemi.cz/vzdelavani/518-global-storylines.html